

До реєстр. № 12333 від 18.12.2024

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнародних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 13 січня 2025 року (протокол № 120), розглянув проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус" щодо звільнення осіб, які перебували в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України, від сплати адміністративного збору за оформлення паспорта громадянина України, реєстр. № 12333 від 18.12.2024, поданий народним депутатом України Задорожним А.В. та іншими народними депутатами України (далі – законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки законопроект спрямовано на захист прав осіб, які перебували в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України та повернулися на підконтрольну Україні територію, шляхом звільнення їх від сплати адміністративного збору за оформлення паспорта громадянина України.

Для досягнення поставленої цілі законопроектом пропонується внести зміни до Закону України "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус", відповідно до яких за оформлення паспорта громадянина України особі, яка перебувала в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України, адміністративний збір не справляється, якщо така особа протягом одного року з дня її звільнення подає заяву на оформлення паспорта громадянина України та отриману у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку інформацію про перебування такої особи в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України із зазначенням дати звільнення. Зазначеній категорії осіб паспорт громадянина України пропонується видавати не пізніше ніж через три робочі дні з дня оформлення заяви-анкети на його отримання, поданої протягом одного року з дня її звільнення.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України (далі - ГНЕУ) висловлює до проекту Закону деякі зауваження.

Міністерство фінансів України в межах компетенції не має зауважень до законопроекту.

Державна міграційна служба України підтримує проект Закону.

Під час обговорення законопроекту народні депутати України – члени Комітету звернули увагу на висловлені у висновку ГНЕУ зауваження, зазначивши щодо них наступне.

У законопроекті *не визначаються вимоги до змісту інформації про перебування особи в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України, підстави визнання чи невизнання факту перебування особи в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України, а також суб'єкти прийняття відповідних рішень, оскільки проектом Закону передбачається, що особа подає отриману у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку інформацію про перебування такої особи в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України із зазначенням дати звільнення. Вказане формулювання логічно узгоджується із нормами чинного законодавства, оскільки станом на сьогодні подібна за змістом інформація для осіб, які звертаються до Комісії з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, подається у формі довідки, форма якої затверджена підзаконним актом (Порядок оформлення довідок про перебування осіб у місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України або інтернування в нейтральних державах затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 20 січня 2023 р. № 55). Таким чином, встановлювати зміст інформації, про яку йдеться у законопроекті, на рівні Закону фактично означатиме перебирання парламентом на себе функцій виконавчого органу влади.*

Визначення підстав визнання чи невизнання факту перебування особи в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України в даному законопроекті не є доцільним, оскільки проект Закону не передбачає визнання саме цього факту у контексті Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей», а лише надає право на безкоштовне отримання паспорта тим особам, які пройшли процедуру обміну, однак ще не отримали статус позбавленої особистої свободи.

У законопроекті не визначаються суб'єкти, які надаватимуть інформацію про перебування осіб в місцях несвободи, оскільки фактично таким органом станом на сьогодні є *Координаційний штаб з питань поводження з оборонцями України, які перебувають у полоні держави-агресора, цивільними особами, позбавленими особистої свободи внаслідок збройної агресії, особами, зниклими безвісти у зв'язку із збройним конфліктом, воєнними діями, тимчасовою окупацією частини території України, та військовополоненими ворогами, який відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 р. № 257 є тимчасовим допоміжним органом Кабінету Міністрів України*. Враховуючи зазначене, встановлення саме Кабінетом Міністрів України порядку отримання інформації про перебування особи в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України вбачається доречним.

Застереження ГНЕУ про можливі випадки проведення процедури встановлення особи у строк до двох місяців є непереконливими, оскільки у випадку якщо особу неможливо ідентифікувати, перед оформленням її паспорта, який підтверджує в тому числі належність до громадянства - *діятимуть загальні процедури, які вже передбачені законодавством для всіх громадян в таких випадках.* Крім того, вбачається, що випадки внесення інформації до Єдиного державного демографічного реєстру вперше будуть явно поодинокими.

Термін «*місця несвободи*» вже використовується в законодавстві, а саме – у Законі України «*Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей*» і жодних питань щодо його застосування станом на сьогодні не виникало.

Обидва терміни «*заява*» і «*заява-анкета*», про які зазначено у висновку ГНЕУ, в різних статтях одночасно вже вживаються в чинній редакції Закону «*Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус*» і це жодним чином не впливає на реалізацію відповідних норм.

Враховуючи актуальність проекту Закону та беручи до уваги позицію Державної міграційної служби України щодо готовності профільного центрального органу виконавчої влади до реалізації положень законопроекту у первинно запропонованій редакції, Комітет ухвалив наступне рішення:

1. Рекомендувати Верховній Раді України:

- проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус" щодо звільнення осіб, які перебували в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України, від сплати адміністративного збору за оформлення паспорта громадянина України, реєстр. № 12333 від 18.12.2024, поданий народним депутатом України Задорожним А.В. та іншими народними депутатами України, включити до порядку денного дванадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу і в цілому;

- доручити Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин при підготовці відповідного тексту на підпис Голові Верховної Ради України здійснити спільно з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України його техніко-юридичне доопрацювання.

2. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України співдоповідачем з цього питання визначити народного депутата України - голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та

реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторовича.

Голова Комітету

А. ЗАДОРЖНИЙ

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Задорожний Андрій Вікторович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000F00C3100CB23DC00
Дійсний до: 02.12.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-25/3-2025/9473 від 13.01.2025

1780844